

future specialists. Humanities Studies. Series «Pedagogy». 2021. № 45. P 11. <https://doi.org/10.24919/2413-2039.13/45.11>

3. Dembitska S.V., Myastkovska M.O., Myastkovska D.Y. Modern information technologies as a means of activating the educational and cognitive activity of higher education students. Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University. 2021. Pedagogical Series, No. 27. P. 14-17. DOI: 10.32626/2307-4507.2021-27.14-17

4. Yashchenko E., Levandovska I. Distance education in the educational activities of higher education: challenges of the time. Humanities Studies: History and Pedagogy, 2021. No. (1). P. 124-134. URL <http://gsip.wunu.edu.ua/index.php/gsipua/article/view/20>

ТРАНСФОРМАЦІЯ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ В ГАЛУЗІ ІТ В УМОВАХ ЗОВНІШНІХ ВИКЛИКІВ

Panasenko Oksana

Cand. Sc., Associate Professor
oksana.panasenko@hneu.net

Tymoshenko Oleksandr

Undergraduate student
oleksandr.tymoshenko@hneu.net

Department of Economic cybernetics and system analysis
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Ukraine

Пандемія COVID-19 та повномасштабне вторгнення стали потужними каталізаторами змін на ринку праці України, особливо вплинувши на ІТ-галузь країни, яка за підсумком 2022 року показала свою важливість та здатність до зростання навіть попри загальну кризу [1].

Збільшення безробіття, зміни у структурі споживання на внутрішньому ринку та ускладнення пошуку роботи стали зовнішніми чинниками, що стимулювали зростання інтересу до ІТ-галузі.

Водночас, ці фактори сприяли зростанню попиту на освітні послуги, оскільки багато багатьох людей стали прагнути перекваліфікуватися або поглибити свої знання в сфері інформаційних технологій, щоб забезпечити собі конкурентоспроможність на ринку праці.

Проте збільшення попиту на відповідні освітні послуги та збільшення пропозиції робочої сили у галузі не відповідали динаміці попиту на робочу силу [2][3][4][5], що призвело до глибоких змін умов пошуку роботи на локальному ринку та до поглиблення диспропорцій в загальнонаціональному вимірі.

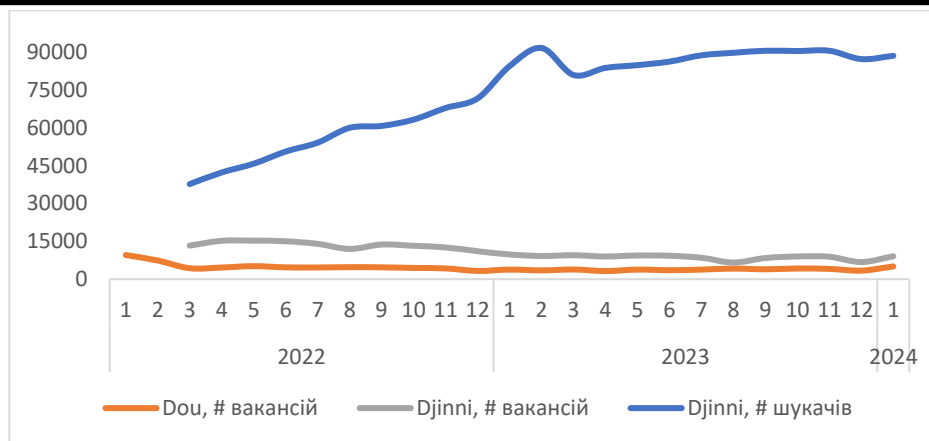

Рисунок 1. Динаміка показників попиту та пропозиції робочої сили в ІТ-сфері за даними сайтів з пошуку роботи

Таким чином, ринок зіштовхнувся з ситуацією, коли кількість вакансій має тренд до зниження, а кількість шукаючих роботу в сфері тільки збільшується. Таким чином співвідношення кількості кандидатів на одну вакансію з часом тільки зростає.

Причиною цього явища слід вважати зміни на ринку освітніх послуг в Україні в контексті підготовки кадрів для роботи в галузі ІТ, а саме збільшення популярності неформальної освіти для отримання навичок та компетенцій у сфері.

Інституції формальної освіти, що представлені вищими навчальними закладами в Україні мають низьку, порівняно до європейської, якість освіти, що обумовлено погіршенням соціально-економічного становища набувача освіти, пасивністю здобувачів освітніх рівнів у відстоюванні права на якісну освіту та слабкою мотивацією професорсько-викладацького складу ЗВО до підвищення своїх компетенцій [6]. До того ж традиційна вища освіта має порівняно довгий термін підготовки кадрів. Це обумовлює зростання інтересу до неформальної освіти.

Неформальна освіта підготовки кадрів для галузі ІТ загалом представлена приватними постачальниками освітніх послуг. Такі освітні послуги сильно відрізняються від традиційної вищої освіти та мають ряд недоліків, серед яких відсутність регуляції, незалученість стейкхолдерів (в особливості – користувачів освітніх послуг (тобто інституцій, що генерують попит на ринку праці)), легкість масштабування діяльності, орієнтованість на продукт, віддаленість від потреб ринку праці – це також і чинники, що мають негативний вплив на ринок праці.

Іншими словами, приватні постачальники неформальних освітніх послуг загалом не підзвітні екзогенним стейкхолдерам освітнього процесу, не посилаються на тенденції ринку праці, що в парі з легкістю масштабування діяльності та орієнтації саме на якість продукту, дозволяє забезпечувати збільшений попит на освітні послуги та готувати більшу за потреби ринку кількість спеціалістів.

Внаслідок цього існуючого співвідношення попиту і пропозиції на ринку робочої сили, ми можемо спостерігати закономірне зменшення розміру

очікуваної заробітної плати шукачів роботи [7], що в свою чергу веде до зниження самої заробітної плати працівників. Це має негативний вплив на національну економіку через те, що попри зменшення заробітної плати потенційних робітників, компанії не можуть наймати більшу кількість працівників, адже обсяги їх діяльності скорочуються [8]. Оскільки економічна активність населення тісно пов'язана з динамікою росту доходів населення та є одним із найважливіших рушіїв виходу із кризи, явища, що зараз присутні на ринку праці в галузі ІТ мають звернути увагу держави як одного зі стейкхолдерів освітнього процесу.

Пряме втручання держави до механізму ціноутворення на ринку праці може призвести лише для інфляційного зростання заробітної плати, що матиме виключно негативні для економіки наслідки.

Держава раніше мала спробу долучитися до процесу надання неформальних освітніх послуг у галузі, проте ініціатива «IT Generation» мала неоднозначні результати [9]. Так, станом на 27 липня 2023 року з 2200 студентів проєкту знайшли роботу лише 147 людей. Проте ініціатива мала і деякий позитивний вплив не стільки на ринок праці, а скільки на ринок освітніх послуг для підготовки фахівців в галузі: держава фактично визнала гравців на цьому ринку, якість послуг яких задовільнила рівень її вимог.

Таким чином, ринок отримав сигнал, за яким можна відокремлювати постачальників освітніх послуг та їх випускників на ринку освітніх послуг та ринку праці відповідно.

Проте, виглядає так, що одноразової ініціативи недостатньо для того, що мати вирішальний вплив на весь ринок вцілому, тому розроблені можливі рекомендації щодо покращення вже існуючого механізму надання неформальних освітніх послуг в галузі з залученням держави, серед яких:

- повторне проведення ініціативи з переглядом списку партнерів щодо якості їх послуг;
- посилення вимог при наборі учнів;
- покращення матеріалів навчання;
- залучення до процесу користувачів освітніх послуг (тобто інституцій, що генерують попит на ринку праці).

Останній пункт є найбільш суттєвим та може мати різний характер співпраці, наприклад, вимога до резервування робочих місць компаніями для найкращих випускників ініціативи.

Кінцевою метою ініціативи має бути не надання освітніх послуг, а працевлаштування випускників та створення кращих умов для співпраці між основними стейкхолдерами.

Реалізація схожих освітніх ініціатив із залученням держави з урахуванням наведених рекомендацій має посилити вплив неформальної освіти в галузі ІТ та має мати позитивний вплив на ринок праці у галузі.

Список використаних джерел

1. ІТ стало єдиною сферою експорту, яка виросла за 11 місяців 2022 року [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://opendatabot.ua/analytics/itexport-11-22>.
2. [Public] Competition dynamics weekly [Електронний ресурс]. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://meta.djinni.co/public/dashboard/3793cbe7-f79f-46ed-a76d-df9e28c8dd1a>.
3. +1600 вакансій за місяць, але в 23 категоріях посилилась конкуренція. Огляд ІТ-ринку праці, січень 2024 [Електронний ресурс]. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://dou.ua/lenta/articles/it-job-market-january-2024/>.
4. Ринок праці оживає: у січні зростали зарплати, кількість шукачів і конкуренція [Електронний ресурс]. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.work.ua/articles/analytics/3234/>.
5. Ринок [Електронний ресурс]. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://djinni.co/market/>.
6. Inna Dybach (2019). Institutional aspects of educational quality management in higher educational establishments. *Economics of Development*, 18(1), 33-43. doi:10.21511/ed.18(1).2019.04
7. Феценко Ю. Зарплати впали на \$100-500. Що відбувається на ІТ-ринку праці у 2024 році – аналітика Djinni [Електронний ресурс] / Юлія Феценко // MC.today. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://mc.today/uk/zarplati-vpali-na-100-500-shho-vidbuvayetsya-na-it-rinku-pratsi-u-2024-rotsi-analitika-djinni/>.
8. Сабадишина Ю. Річний обсяг ІТ-експорту України вперше знизився. Це плато чи погіршення ситуації? — Аналітика й думки експертів [Електронний ресурс] / Юлія Сабадишина. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://dou.ua/lenta/articles/it-export-2023/>.
9. Сабадишина Ю. ІТ Generation vs реальна робота. Випускникам яких шкіл вдалося працевлаштуватися після проєкту — детальна статистика [Електронний ресурс] / Юлія Сабадишина. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://dou.ua/lenta/news/it-generation-and-real-job/>.

ПОВЕДІНКОВІ АСПЕКТИ В ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Ханнуф Катерина

аспірантка

Український державний університет

науки і технологій, Україна

katerinahann@gmail.com

Цифровізація економіки означає використання технологій інформаційної епохи, таких як Інтернет, мобільні технології та аналітика даних, для покращення ефективності та зростання в різних галузях економіки. Напрямки розвитку включають в себе цифрову інфраструктуру, цифрові послуги, інноваційні